

Разговарала Невенка Стојчевић

- Нико још није сигуран како ће да се заврше преговори око формирања Владе Србије, па ни сами учесници. Када се све сабере и одузме, од реалних политичких позиција и односа снага до спољног притиска и утицаја тајкуна и медија, може се рећи да би нешто логичније било да се направи коалициона влада СРС-ДСС-НС-СПС, али и да моћни домаћи и страни играчи преферирају владу ДС и СПС. Нови избори, као трећа опција, мање су вероватни и сугурно би их најмање желели социјалисти. Свака од ових комбинација има својих предности и мана, али би сигурно било најгоре да се направи нека коалициона већина коју би председник државе на нивоу Републике, или в.д. градоначелника на нивоу Београда, покушали да спрече позивајући се на сумњиво тумачење Устава и закона, или на голу силу и самовољу, јер би то могло да нас одведе у сукобе и грађански рат – рекао је у разговору за „Правду” Ђорђе Вукадиновић, политички аналитичар и уредник Нове српске политичке мисли.

Шта највише стоји на путу формирању националне владе?

- Састављање националне владе отежавају три фактора. Први су међусобно лоши односи социјалиста и радикала, други је отворена подршка Запада демократској опцији уз истовремени необјашњив изостанак подршке Русије националној влади, а трећи је утицај власника новца и медија који раде на стварању коалиционе владе ДС-СПС. На другој страни, шанса за националну владу су политичке и програмске блискости СРС-ДСС-НС-СПС, и огроман јаз између ДС и СПС који Борис Тадић у овим данима покушава да „затрпа”, али мислим да је превелики да би социјалисти тек тако лако преко њега могли да пређу. Зато се као резервна, а можда чак и прва опција демократа, јавља могућност нових избора, али се о томе не говори много да се на тај начин социјалисти не би дефинитивно гурнули у владу са радикалима и народњацима.

Шта је главна „кочница” социјалистима да, коначно, „преломе” коме ће се царству

приволети?

- Оклевање социјалиста да донесу коначну одлуку сигуран је знак да та одлука није лака. Иако сви важни елементи, почев од досадашње политике СПС-а и ставова њиховог руководства током предизборне кампање, као и расположења бирачког тела СПС-а, иду у прилог коалиционој влади странака чији су преговори у току, а против власти социјалиста са демократама. Са друге стране, СПС већ годинама није у идиличним односима са челним људима СРС-а и цени, не сасвим без разлога, да су радикали, а делом и народњаци, не само прижељкивали, него и радили на томе да им узму већи део бирачког тела и гурну их испод цензуса.

Да ли је у питању лоша процена СРС-а и ДСС-а да им социјалисти неће бити неопходни за будућу владу?

- Свакако. Ради се о тактичком, а можда и стратешком промашају радикала и народњака да ће моћи да направе владу без социјалиста! Могуће да су на њих утицале гласине током протеклих председничких избора да су социјалисти са Тадићем већ направили неку врсту договора, што је социјалисте учинило потенцијално нелојалним савезницима, али онда није требало да се играју и ризикују са изборима. СРС је после 5. октобра водио доста ускогрудну политику према социјалистима који су и политички, и лично, платили највећи цех за све што се догађало 90-их година. Тај арогантан однос према СПС-у, преузимање бирачког тела и покушај препуштања одговорности СПС-у за све лоше што се у претходном периоду догађало, социјалисти сада „књиже” радикалима као оправдање за своје колебање око склапања владе.

Ипак, није ли „игра на две столице” превише скупа и опасна за социјалисте, а онда и за укупне државне интересе?

- Без обзира на све ове објективне и оправдане замерке на рачун радикала и народњака, не мислим да социјалисти могу баш тако лако да одреде за потпуно супротну политичку опцију, с обзиром да ипак има много више политичких разлога који иду против коалиције са демократама. Генерално, јако је тешка и осетљива та игра „на две столице”, што су социјалисти могли да виде и на примеру Војислава Коштунице. Он је у сличној позицији био током двају претходних избора, и ДСС ту позицију није баш успешно капитализовао. Напротив, осуло му се бирачко тело и покварило политичке позиције. А социјалисти су сада у још горем положају, јер њихово бирачко тело није

„нешто између” радикала и демократа, него је веома тврдо национално, веома тврдо антинаатовски и веома тврдо антихашки настројено. У свим овим сегментима бирачко тело социјалиста је чак много радикалније и од самих радикала.

Може ли се, упркос томе, догодити маневар који би социјалисте гурнуо у власт са демократама?

- У земљи Србији све је могуће! Поготово што поменути опцију прижељкује и део врха СПС-а, као и многе дипломате и бизнисмени. Међутим, таква промена би тешко могла да прође без озбиљних унутарстраначких ломова и расцепа. Поред тога, мандати коалиционих партнера СПС-ЈС-ПУПС су, по коалиционом уговору, код Ивице Дачића. Истина, сваки, па и најбољи уговор је добар само док не дође до спора, али ЈС и ПУПС неће лако моћи да иду независно од СПС-а. У јавности се делом из необавештености, а делом и намерно, ствара нејасноћа по том питању и Драган Марковић Палма или Јован Кркобабић приказују као самостални играчи, мада они за то немају много ни правног ни политичког основа. Дакле, „кључ” владе је ипак у рукама руководства СПС-а, односно Ивице Дачића, једино није јасно да ли они искрено желе да праве националну владу, или можда само користе Палму као неку врсту претходнице за сопствено преобраћање и промену партнера.

Мислите ли да је у одлуци око формирања Владе СПС, ипак, важнији од очигледног и изузетно јаког спољног притиска?

- Управо у томе је значај одлуке социјалиста. Јер, Запад очигледно не жели да Србија добије националну владу и преко својих представника Хавијера Солане и америчког амбасадора Камерона Мантера отворено и брутално поручује која је влада пожељна и једино могућа у Србији. Са друге стране, интересантно је и индикативно да је Русија по том питању понекад чак и необјашњиво уздржана у саопштавању свог става и подршци националној влади. Иако верујем да Руси јесу суштински за ту опцију, њихова уздржаност додатно отежава стварање коалиционе владе СРС-ДСС-НС-СПС. Сем тога, мислим да и већина оних који држе паре и медије у Србији ради за коалицију ДС-СПС. Поред тога, демократе као резервну, а можда чак и прву опцију прижељкују нове изборе, што никако не одговара социјалистима. У том смислу, рекао бих да ДС помало „замајава” СПС незваничним и великодушним понудама, закључно са тим да Дачићу нуде премијерско место, по мом мишљењу, више са циљем да покваре формирање националне владе него што сами желе да по сваку цену направе коалицију са социјалистима.

Да ли ДС на нове изборе рачуна сигуран да ће његови политички опоненти, после свега, бити поражени, а демократе добити шансу да сами владају државом?

- Свакако, јер у противном не би ризиковали нове изборе само зато да не праве владу са Дачићем! Дакле, они рачунају, не без разлога, да су са добром завршницом кампање и овом постизборном офанзивом добили реалну шансу да поправе свој ионако веома добар резултат, а да би социјалисти тешко преживели нове изборе због своје колебљиве позиције у овим преговорима. То, међутим, не значи и да би демократе на новим изборима сигурно добиле већину која им је потребна.

Како Ви доживљавате Тадићево позивање на прекрајање воље грађана у случају формирања националне владе?

- Та прича о „пркрајању воље грађана“ опасна је теза која се, на срећу, последњих дана не помиње много, али је у претходним недељама веома злокобно звучала. Ствара се илузија да постоји нека мистериозна воља грађана која није исто што и аритметичка већина, односно збир мандата у Народној скупштини. То је једна дубоко антидемократска идеја, потенцијално оправдање за сваку деспотију, да не кажем фашизам. „Воља народа“ је оно што се покаже као резултат на слободним, више или мање фер изборима, на које се, како видимо, нико није жалио. Али, интересантно је да се својевремено истим речима које данас изговарају наши неолиберали, да „изборни резултати не одговарају народној вољи“, грађанима својевремено обраћао и Владимир Иљич Лењин. Дакле, по томе наши неолиберали необично личе на своје бољшевичке претходнике. Међутим, ко год то да ради, заправо позива на насилно рушење народне воље и индиректно води у сукобе и грађански рат. Али, ја се надам да је ово више била претња која је имала за циљ да поколеба социјалисте, него стварна намера демократа.

Зар се такво прекрајање народне воље не догађа, већ, на нивоу Града?

- Опасно је и индикативно ово што се догађа око формирања градске власти. Мислим да то не подржава чак ни одмеренији и разумнији део бирача и функционера Демократске странке. Невероватно је арогантно и бахато понашање в.д. градоначелника Зорана Алимпића, који на оправдане захтеве и протесте тренутне скупштинске већине, у будућности ће можда да буде и нека друга, поручује како он може још више да

пролонгира предају власти. Ово што тренутно ради Зоран Алимпић у Градској скупштини, неко је својевремено назвао „изливом власти у мозак”. То је синдром од кога је озбиљно оболео део функционера Демократске странке на градском нивоу. Не знам шта је Дачић тачно мислио када је изјавио да је могуће да дође и до неке друге коалиционе комбинације на нивоу града, јер та изјава може да се тумачи двојако. Међутим, сигурно је да је Београд исувише велики и драгоцен плен да би га се било ко одрекао и зато се мени чини да ће власт на нивоу Београда и Републике на крају бити слична. Стога сам сигуран да ће притисак на Дачића са обе стране бити велики.

Да ли је демократска претња самоизолацијом и заустављањем страних инвестиција и даље главни аргумент за распоућивање Србије?

- Интересантно је да је та претња била присутна у предизборној кампањи, и на тој причи је Борис Тадић и добио председничке изборе. А и добар резултат коалиције око ДС-а на парламентарним изборима такође је дошао на крилима те идеје и пропаганде. Прича о самоизолацији је, најблаже речено, поједностављена, а највероватније и погрешна. Али онда када се избори заврше и почне потрага за партнерима у влади, онда ови критеријуми одједном постају растегљивији, па пожељан партнер одједном могу да буду и социјалисти, све са Миром Марковић, Драганом Марковићем Палмом и Милутином Мркоњићем и његовим руским мелодијама у мобилном телефону. Значи, из прича о подели и две Србије одједном се склизне у коалицију не само са „мрским” Коштуницом и Вељом Илићем, него, према потреби, и са социјалистима, па, богома, и са „господином Палмом“. То показује страшно лицемерје које је на политичкој сцени Србије пустило веома дубоко корење.

(Скраћена верзија овог интервјуа објављена је у дневном листу Правда)